

LIZDA prasība:

11. Nodrošināt piemaksas pedagogiem un tehniskajiem darbiniekiem par darbu paaugstināta riska apstākļos Covid-19 laikā, īpaši pirmsskolas izglītības iestāžu, 1.-6. klases pedagogiem, zinātniekiem un tiem, kuri attālinātās mācības/darbu īsteno no darba vietas. Izstrādāt kārtību, kādā tiek uzskaitīti izdevumi Covid-19 dēļ – kas, kā, par ko fiksē izdevumus, kāda ir apmaksas kārtība, kas sedz izdevumus?

IZM atbilde uz LIZDA prasību:

Izglītības programmu apguve attālināti atsevišķām izglītojamo grupām ir noteikta MK 09.06.2020. noteikumos Nr. 360 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” un MK 06.11.2020. rīkojumā Nr. 655 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu”. Lūdzam ņemt vērā, ka valstī noteiktās attālinātās mācības primāri attiecas uz izglītojamiem, nevis pedagogiem. No minētā regulējuma neizriet aizliegums pedagogiem atrasties savās darba vietās un, izmantojot izglītības iestādes resursus, piedalīties izglītības programmas īstenošanā. Savukārt pienākums nodrošināt pedagogu ar izglītības programmas īstenošanai nepieciešamo informatīvo un materiālo nodrošinājumu ir izglītības iestādes dibinātāja un izglītības iestādes vadītāja kompetencē. Minētais izriet gan no Izglītības likumā minētās izglītības iestādes dibinātāja un izglītības iestādes vadītāja kompetences, gan arī no arodbiedrības 2020.gada 19.oktobra vēstulē Nr.188 minētajiem likumprojektiem.

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

LIZDA nepiekrīt apgalvojumam “Lūdzam ņemt vērā, ka valstī noteiktās attālinātās mācības primāri attiecas uz izglītojamiem, nevis pedagogiem”, jo pedagogi īsteno attālinātās mācības nepietiekama atbalsta, resursu ietvaros, kā arī daudzi pedagogi, vērtējot pēc vecuma, ir Covid-19 riska grupā.

IZM norādītie MK 2020. gada 9. jūnija noteikumi Nr. 360 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai” un MK 2020. gada 6. novembra rīkojumā Nr. 655 “Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu” ne tikai nosaka attālināto mācību nodrošināšanu un organizēšanu, bet arī uzliek pienākumu darba devējam (šajā gadījumā – izglītības iestādei) atbilstoši iespējām un darba specifikai veicināt attālinātā darba veikšanu (MK noteikumu Nr.360 6.9.apakšpunkts) vai pat nodrošināt darbiniekiem attālinātā darba iespējas, ja darba specifika to pieļauj un darbiniekam ir iespējas mājās pilnvērtīgi veikt darba pienākumus (MK noteikumu Nr.655 5.35.1 apakšpunkts). Ņemot vērā, ka pedagogam ir ne tikai jāuzturas izglītības iestādē, kura, iespējams, var nodrošināt to, ka pedagogam nav jābūt kontaktā ar citiem darbiniekiem, bet arī jānokļūst līdz izglītības iestādei (pilsētās pārsvarā tomēr ar sabiedrisko transportu), tad ir būtiski ņemt vērā to, ka, ja mācības jau tiek nodrošinātas attālināti, tad tomēr pedagogs būtu jāatbalsta un jānodrošina attālinātā darba procesa izvēle, lai maksimāli samazinātu iespēju inficēties ar Covid-19.

IZM atbilde uz LIZDA prasību:

Attiecībā uz lūgumu izstrādāt kārtību, kā tiek uzskaitīti izdevumi Covid-19 dēļ, norādām, ka šāds regulējums jau ir ietverts MK 09.06.2020. noteikumu Nr. 360 “Epidemioloģiskās drošības pasākumi Covid-19 infekcijas izplatības ierobežošanai”

32.² punktā, kas nosaka, ka izglītības iestādes dibinātājs izglītības iestādē nodrošina (valsts izglītības iestādē – iestādes vadītājs) ar Covid-19 saistīto piesardzības pasākumu un citu šo noteikumu prasību īstenošanas dēļ radušos izmaksu (ko dibinātājs vai iestāde segusi no saviem finanšu līdzekļiem) analītisko uzskaiti, norādot izmaksu pieaugumu vai samazinājumu (salīdzinājumā ar laikposmu no 2019. gada 1. augusta līdz 31. decembrim). Minētais punkts arī nosaka izdevumu pozīcijas un budžeta izdevumu ekonomiskās klasifikācijas kategorijas, kurās norādāms izmaksu pieaugums un samazinājums.

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

Attiecībā uz Covid-19 izdevumu uzskaiti un citu jautājumu risināšanu LIZDA aicina pilnveidot IZM komunikāciju ar izglītības iestādēm, jo LIZDA ir saskārusies ar šādām problēmsituācijām:

1. LIZDA biedri (izglītības iestāžu direktori) nebija informēti par masku un tehnoloģiju iegādes pieteikšanas, kā arī radušos izdevumu kompensēšanas kārtību;
2. augstākās izglītības iestādes ir prasījušas kompensēt radušos papildus izdevumus saistībā ar Covid-19 izplatības ierobežošanu, taču tas nav atbalstīts.

LIZDA uzsver, ka, ja izglītības iestādēm nav pietiekamas informācijas par izdevumu, kas saistīti ar Covid -19 izplatības ierobežošanu, uzskaites un kompensēšanas kārtību, tad tiek apdraudētas sociālās garantijas pedagogiem, jo var rasties situācija, kad no izglītības iestādes pašvaldībai esošā budžeta jāsedz jauni izdevumi, kurus varētu kompensēt no Covid-19 seku mazināšanas finansējuma.

IZM atbilde uz LIZDA prasību:

Pamatojoties uz MK 11.08.2020. sēdes protokollēmuma “Informatīvais ziņojums “Par Izglītības un zinātnes ministrijas pasākumiem Covid-19 krīzes pārvarēšanai un ekonomikas atlabšanai”” (prot. Nr. 47 93. §) 3. punktu, Valsts kanceleja sadarbībā ar Finanšu ministriju ir noteikusi kārtību, kādā publicējama visa informācija par institūcijām piešķirtajiem finanšu līdzekļiem un to izlietojumu Covid-19 izplatības seku pārvarēšanai, lai nodrošinātu sabiedrības pieprasījumu pēc caurskatāmas un saprotamas informācijas par piešķirtā finansējuma izlietojumu un tā mērķiem Covid-19 seku pārvarēšanai katrā nozarē. Līdz ar to informācija par ministrijai piešķirtajiem līdzekļiem un to izlietojumu Covid-19 izplatības seku pārvarēšanai, ir apskatāma tīmekļa vietnē www.izm.gov.lv.

Vienlaikus vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Darba likuma 76.panta pirmajā daļā noteikto, darba devējam ir pienākums atlīdzināt tos darbinieka izdevumus, kuri atbilstoši darba līguma noteikumiem nepieciešami darba veikšanai vai arī ir radušies ar darba devēja piekrišanu.

Attiecībā uz nodokļu piemērošanu informējam, ka pašreiz ar algas nodokli un valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām netiek aplikti darba devēja piešķirtie labumi un maksājumi, kas saistīti ar izdevumiem, kuri radušies darbiniekam sakarā ar darba pienākumu izpildi un ir pamatoti ar attaisnojuma dokumentu, kā arī kompensāciju maksājumi likumos un MK noteikumu noteikto normu ietvaros.

Nemot vērā to, ka likumi un MK noteikumi neparedz attālināta darba izdevumu kompensāciju summas (limitus), bet Covid-19 izsludinātās ārkārtējās situācijas laikā tiek plaši īstenota attālinātā darba prakse, likumprojektā “Grozījumi likuma “Par

iedzīvotāju ienākuma nodokli” (turpmāk – Likumprojekts) ir noteiktas ar iedzīvotāju ienākuma nodokli (algas nodokli) neapliekamās kompensāciju normas 2021. taksācijas gadam. Atbilstoši Likumprojektā ietvertajai normai, kuru apstiprinājis MK, 2021. taksācijas gadā kompensējamo izdevumu summa, par kuru darba devējam nav jāiesniedz izdevumus apliecinājoši dokumenti un kura tiek atbrīvota no aplikšanas ar algas nodokli, mēnesī nedrīkst pārsniegt 30 euro.

Likumprojekts paredz, ka, lai minēto normu piemērotu, ir jāizpildās šādiem nosacījumiem:

1) vienošanās par attālināta darba veikšanu ir noteikta darba līgumā vai noteikta ar darba devēja rīkojumu un ir norādīts, kādus izdevumus darba devējs kompensē;

2) ar attālinātā darba veikšanu saistītos izdevumus sedz darba devējs, pie kura ir iesniegta darbinieka algas nodokļa grāmatiņa;

3) ar attālinātā darba veikšanu saistīto izdevumu apmēri tiek noteikti proporcionāli slodzei un līgumā vai rīkojumā norādīto attālinātā darba dienu skaitam mēnesī, ja darbs tiek veikts gan attālināti, gan darba vietā.

Turklāt Likumprojektā ir paredzēts, ka minētā norma par kompensācijas summu saistībā ar attālināta darba veikšanu netiek piemērota ilgstošas prombūtnes laikā, kas pārsniedz 30 dienas.

Papildus vēršam uzmanību uz Likumprojekta anotācijā norādīto, ka no budžeta finansētajām institūcijām kompensācijas par darbinieka izdevumiem saistībā ar attālināto darbu, ja tas nepieciešams, ir jānodrošina esošo budžeta līdzekļu ietvaros.

Lēmumu par to, vai minētie likuma “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” grozījumi tiks atbalstīti, pieņems Saeima, skatot Likumprojektu 2021. gada budžetu pavadošo likumprojektu paketes ietvaros.

LIZDA komentārs par IZM sniegto atbildi:

Kā jau IZM norāda Darba likuma 76.panta pirmā daļa nosaka, ka darba devējam ir pienākums atlīdzināt tos darbinieka izdevumus, kuri atbilstoši darba līguma noteikumiem nepieciešami darba veikšanai vai arī ir radušies ar darba devēja piekrišanu. Šī nav jauna Darba likuma norma, bet līdz šim šādā kontekstā, kā attālinātā darba radīto izdevumu kompensēšana, šo normu nav bijis vajadzības izmantot, vismaz ne pedagogiem. Jauni ir apstākļi, kas piespiež darbiniekiem veikt darbu attālināti un, balstoties uz šiem apstākļiem, ir jāparedz arī finansējums izdevumu, kas darbiniekiem rodas saistībā ar attālinātā darba veikšanu, segšanai.

Tas, ka šādas izdevumu kompensācijas 30 EUR apmērā neaplikšana ar nodokli no 2021.gada tiek iekļauta likumā “Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” ir atvieglojums ne tik daudz darbiniekam, cik darba devējam, jo darbiniekam šāda kompensācija no darba devēja pienākas arī tad, ja tai nav piemērojams nodokļu atvieglojums.

LIZDA uzsver, ka pirmsskolas izglītības iestāžu pedagogu, skolotāju palīgu, tehnisko darbinieku, augstskolu pedagogu atalgojuma palielinājums, sociālās garantijas ir apdraudētas, jo, ja rodas nepieciešamība pedagogiem segt attālinātā darba izmaksas, tad izglītības iestāžu iepriekš neparedzēto izdevumu slogs palielinās un tas netiek kompensēts no valsts budžeta vai Covid-19 seku mazināšanas finansējuma.